

Preventieakkoord gezondheid

Lokaal preventieakkoord gezondheid gemeente Noordwijk

Nicolette Pecht
Mark Turenhout

in samenwerking met

Inhoudsopgave

- Het Lokale Akkoord
- Aanleiding: nadere toelichting cijfers
- Wat willen we bereiken?
- De afspraken
- Overzicht uitvoeringsbudget
- Hoe nu verder?
- De ondertekenaars

Het Lokale Akkoord

Nationaal Preventieakkoord

In 2018 is het Nationaal Preventieakkoord gesloten, waarbij 70 partijen samen afspraken maakten op het gebied van roken, overmatig alcoholgebruik en overgewicht. Het doel van dit landelijke akkoord is zorgen dat Nederlanders gezondere keuzes maken, waardoor ze minder zorg nodig hebben, minder vaak ziek worden en het goede voorbeeld geven aan hun kinderen. Voor u ligt in aansluiting op dit nationale akkoord: het Lokale Preventieakkoord Gezondheid van de gemeente Noordwijk.

Lokaal Preventieakkoord gezondheid Noordwijk

Het lokale Preventieakkoord Gezondheid richt zich op leefstijl (bewegen en voeding) in het algemeen en op middelengebruik (roken, drugs en alcohol) in het bijzonder. Bij zowel jongeren als volwassenen. De aanleiding voor dit akkoord is dat cijfers over middelengebruik van onder andere de GGD laten zien dat er voor Noordwijk nog verbetering mogelijk is. Met het lokaal preventieakkoord geven we een boost aan de aanpak van deze thema's. Binnen elk thema zijn verschillende projecten bedacht die we verderop in dit akkoord toelichten.

Proces

De gemeente Noordwijk heeft samen met adviesbureau JSO verschillende partijen in de gemeente benaderd. Met hen bepaalden we de thema's voor het akkoord. Hierbij gingen we uit van beschikbare cijfers van onder meer de GGD en het CBS, gekoppeld aan de praktijkervaring van partners. De thema's werkten we verder uit in twee online bijeenkomsten. Waar lopen de partners tegenaan als het gaat om gezondheid of middelengebruik? En wat kunnen hier mogelijke oplossingen voor zijn? Doel van deze bijeenkomsten was het maken van onderlinge afspraken tussen de verschillende partijen. Voor elk project vulden we een zogenaamd projecten-canvas in. Zo ligt er duidelijk vast waarom het project van belang is, wie de partners van het project zijn, wat er met het project wordt ondernomen en wat het benodigde budget is. Na de laatste bijeenkomst scherpden de partners de canvassen aan. Zo waren ze concreet genoeg om toe te voegen aan het preventieakkoord. Dit resulteerde in de hierna genoemde projecten.

Vervolg

Dit akkoord is een eerste stap in het proces. Komende periode hopen we op een sneeuwbaaleffect, waarbij het aantal projecten en partners nog verder wordt uitgebreid.

Aanleiding: nadere toelichting cijfers

Gezondheidspeilingen

De GGD Hollands Midden voert iedere vier jaar twee gezondheidsonderzoeken uit: de volwassenen- en ouderenpeiling, en de jeugdpeiling. Voor de data over middelengebruik onder jongeren baseren we ons op de jeugdpeiling van de GGD. Met name het alcoholgebruik ligt in Noordwijk hoog, zowel bij jeugd, volwassenen als 65+ers. Op het gebied van roken & drugs scoort de gemeente ongeveer gelijk met de gemeenten in de regio. Alle data staan op <https://eengezonderhollandsmidden.nl/home>

Middelengebruik

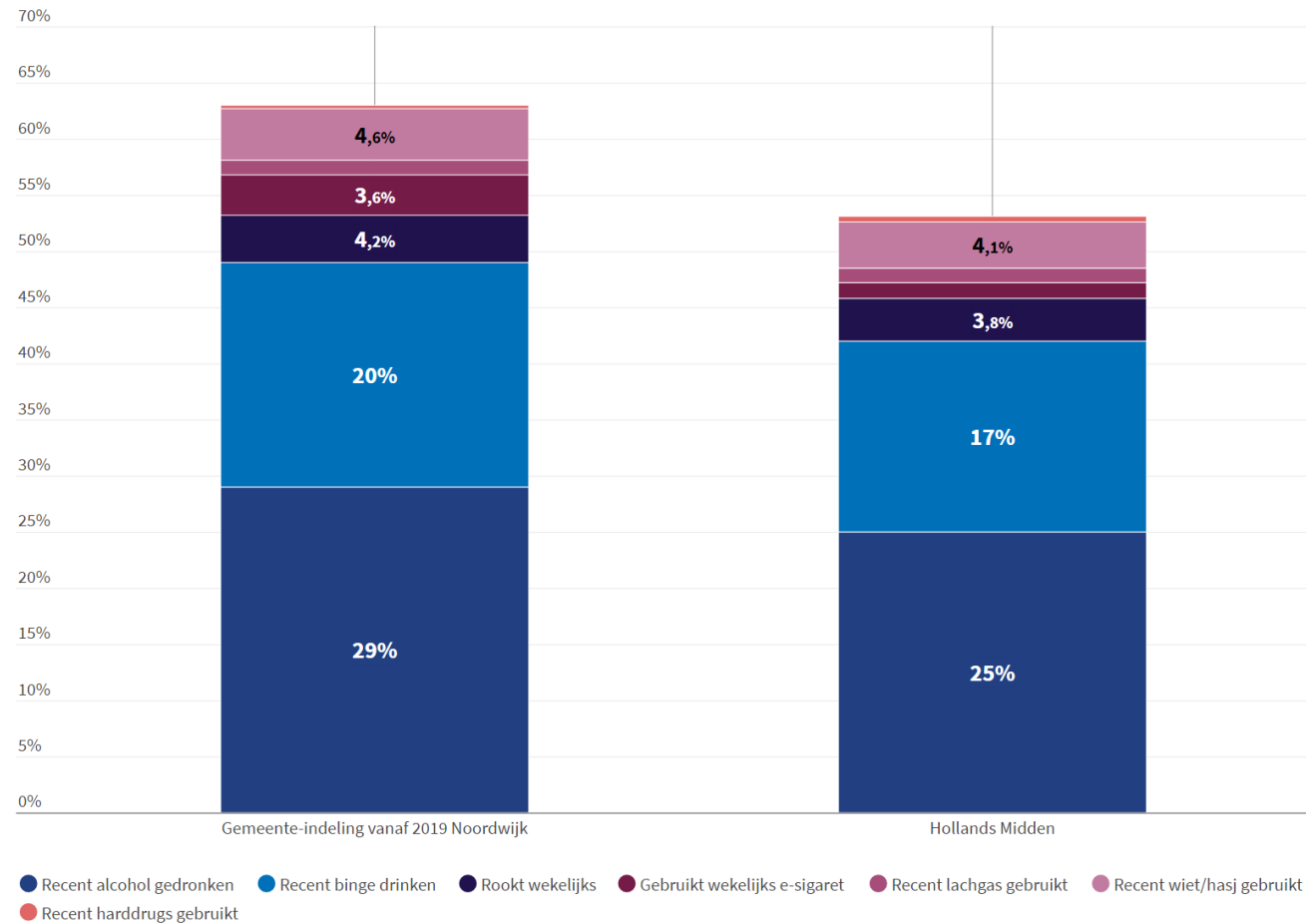
Jeugd

Uit de gezondheidsmonitor Jeugd 2019 blijkt dat het roken en het alcohol- en drugsgebruik in Noordwijk hoger ligt ten opzichte van de regio Hollands Midden. Zo geeft 52% van de ondervraagde middelbare scholieren aan ooit alcohol te hebben gedronken en 29% geeft aan recent alcohol te hebben gedronken, ten opzichte van respectievelijk 47% en 25% in de regio Hollands Midden. Wat hierbij opvalt is dat van de jongeren die aangeven alcohol te hebben gedronken, 44% aangeeft dit van de ouders te krijgen of het zelf thuis konden pakken. 45% van de jongeren die wel eens heeft gedronken, geeft aan het van vrienden te hebben gekregen en slechts 4,1% heeft deze alcohol zelf kunnen kopen. Van deze 4,1% geeft minder dan de helft aan dit in een supermarkt of kroeg te hebben gekocht.

Ook het percentage jongeren dat aangeeft ooit gerookt te hebben of ooit een e-sigaret te hebben gebruikt ligt met respectievelijk 11% en 25% iets hoger dan het regionale percentage van 9% en 20%. Positief is de daling van het percentage dat aangeeft ooit sigaretten/shag te hebben gerookt. In 2013 lag dit in Noordwijk namelijk nog op 25% en nu is dat 11%. Tot slot is het percentage onder jeugd dat aangeeft ooit wiet of hasj te hebben gebruikt in Noordwijk met 11% iets hoger dan de regio (8%). De percentages voor het gebruik van harddrugs en lachgas liggen met respectievelijk 1,3% en 4,3% rond het regionaal percentage. Wat verder opvalt is dat 89% van de ouders aangeeft dat zij met hun kind afspraken hebben gemaakt over het 'Nix18'-principe. Van de jeugd geeft slechts 31% aan dergelijke afspraken te hebben gemaakt met hun ouders.

Genotmiddelen jeugd

Genotmiddelengebruik (klas 2/4 VO) - Noordwijk, %

Aanleiding: nadere toelichting cijfers

Volwassenen en 65+

Uit de gezondheidspeiling 2020 blijkt dat 65-plussers vaker zware drinkers zijn, ten opzichte van de regio gemeenten. Van volwassenen van 18 - 64 jaar drinkt 8% overmatig* en bij 65-plussers is dit 9%. In de regio Hollands Midden zijn deze percentages respectievelijk 6% en 8%. Ook het percentage zware drinkers** in Noordwijk ligt iets hoger dan de regio. In Noordwijk is dit bij zowel 18 - 64 jaar en bij 65-plussers 9%. In de regio Hollands Midden gaat het dan over respectievelijk 9% en 5% van de ondervraagden.

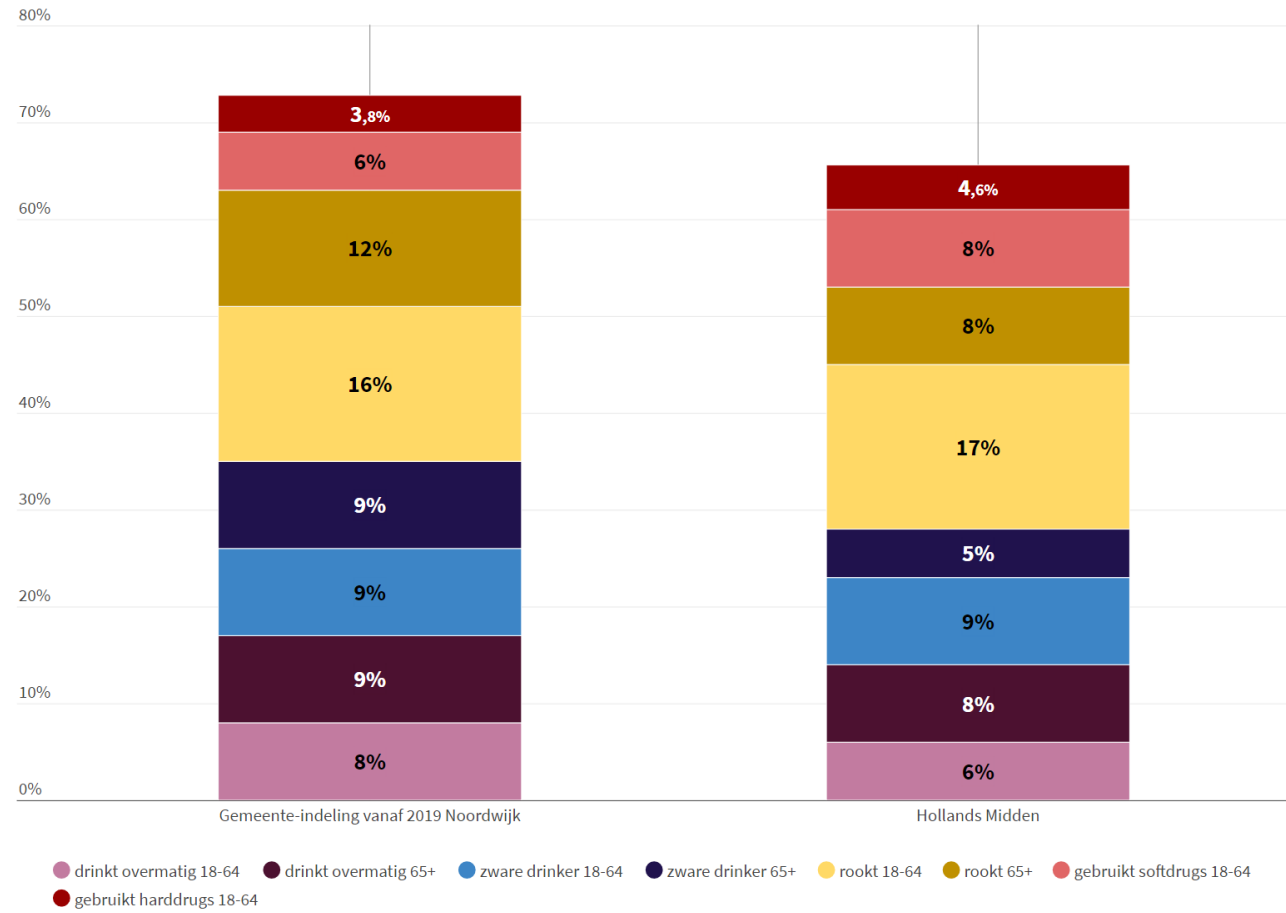
Het percentage aantal rokers ligt in Noordwijk op 16% (18 - 64 jaar) en 12% (65+). In Hollands Midden is dit respectievelijk 17% en 8%. Het percentage gebruik softdrugs ligt bij 18 - 64 jaar voor Noordwijk op 6% en voor harddrugs op 4%. In Hollands Midden zijn deze percentages respectievelijk 8% en 5%. Het soft- en harddrugsgebruik ligt daarmee op een vergelijkbaar niveau als in de regiogemeenten. Het gebruik van lachgas ligt in Noordwijk onder 18 – 64 jaar op 1,8%, nagenoeg gelijk met Hollands Midden (1,7%). Voor 65+ zijn er geen cijfers over drugsgebruik beschikbaar.

* Overmatig drinken wil zeggen: drinkt gemiddeld minstens 21 glazen alcoholhoudende drank per week (voor mannen) of 14 glazen per week (voor vrouwen)

** Een zware drinker is iemand regelmatig bij één gelegenheid minstens 6 glazen alcoholhoudende drank drinkt.

Genotmiddelen volwassenen

Genotmiddelengebruik (18 jaar en ouder) - Noordwijk, %

GGD HM volwassenen/ouderen | 2020

Wat willen we bereiken?

We willen dat onze inwoners gezond kunnen leven. Ons uitgangspunt is dat kennis over een gezonde leefstijl kan bijdragen aan het maken van een gezonde keuze. Kinderen moeten kunnen opgroeien in een omgeving waarbij zij zo min mogelijk worden geconfronteerd met roken, alcohol en drugs. We gaan voor een Noordwijkse samenleving waarin voldoende informatie beschikbaar is over de gevolgen van middelengebruik en waarbij – wanneer dat nodig is – men ondersteuning kan krijgen indien gewenst. Partijen in het preventieve veld moeten inzicht hebben in het totale aanbod.

Drie speerpunten

Rookvrij

We gaan voor een rookvrije generatie. Kinderen moeten de kans krijgen om op te groeien in een rookvrije omgeving. Om dit te bereiken willen we zoveel mogelijk rookvrije openbare ruimtes realiseren. We kiezen hiervoor de weg van het informeren, stimuleren en faciliteren.

Minder alcoholgebruik

Het alcoholgebruik in de gemeente is hoog, zowel onder jongeren als onder volwassenen. Bovendien laten de cijfers zien dat jongeren hun alcohol vaak krijgen via hun thuissituatie of vrienden. Dat betekent dat er een belangrijke taak ligt op het gebied van voorlichting en het betrekken van ouders. Jongeren leren daarnaast wat gezonde keuzes zijn en welke effecten het gebruik van alcohol kunnen hebben. Ook wordt er ingezet op vroegsignalering van problematisch gebruik. Het is van belang dat mensen weten waar ze terecht kunnen voor ondersteuning.

Minder drugsgebruik

Het gebruik van softdrugs en lachgas is een groeiend probleem. Om dit te veranderen is het van belang dat er meer voorlichting plaatsvindt over dit onderwerp op plekken waar jongeren zich bevinden, waaronder scholen en sportverenigingen. We zetten daarom in op voorlichting bij de jongeren en hun ouders, vroegsignalering en hulp bij problematisch gebruik.

De afspraken

Hierna volgt een overzicht van afspraken tussen verschillende maatschappelijke partijen uit het preventieve veld, inwonersorganisaties en private partijen. Deze afspraken dragen bij aan een betere leefstijl en minder middelengebruik van inwoners in de gemeente Noordwijk.

Afspraak 1: Gezonde maatschappelijke ruimtes

- **Wie:** Centrum voor Jeugd en Gezin en gemeente.
- **Partners:** o.a. Welzijnskwartier, Goed Bezig, GGD, Welzijn Noordwijk, Sportraad Noordwijk, Gemeente, de Binnenvest, Team Fit. Overige partijen worden in de loop v/h project benaderd.
- **Wat:** Maatschappelijke ruimtes gezonder maken, om mensen bewuster te maken van een gezonde leefstijl. De deelprojecten:
 - Gezonde kantines: o.a. goedkoper aanbieden van gezondere producten en meer divers gezonder aanbod.
 - Gezonde buurtcentra Welzijn Noordwijk: o.a. goedkoper aanbieden van gezondere producten en meer divers gezonder aanbod, aanwezigheid van fruitschalen, en i.s.m. de ouderbonden een activiteit met leren gezonder koken of gezond boodschappen doen.
 - Gezonde jongerencentra: Vers fruit en water gratis aanbieden.
 - Rookvrije Locaties: CJG's, sportverenigingen, overige locaties rookvrij maken.
 - Interactief meubilair bij Jeugdgezondheidszorg: een omgeving die bewegen stimuleert.
- **Waar:** Diverse locaties: sportkantines, jongerencentra, welzijnsruimtes.
- **Wanneer:** Per deelproject een planning maken wanneer te beginnen en waar.
- **Budget:** €8.000 Rookvrije locaties voor zowel materiaal als beleidsmatige implementatie, €4.000 interactief meubilair omgeving bij JGZ, €4.000 fruit en water jongerencentra

Afspraak 2: Get active

- **Wie:** Welzijnskwartier
- **Partners:** Buurtsportcoaches en jongeren (organisatieteam)
- **Wat:** Het doel van de activiteit is om jongeren die moeite hebben om actief te bewegen, duurzaam in te beweging brengen. Dit wordt gedaan in groepsverband onder leiding van een jongerenwerker/buurtsportcoach. Jongeren worden gestimuleerd mee te doen door een beloning uit te reiken wanneer een gestelde sportprestatie is behaald. Ze krijgen bijvoorbeeld een sporthorloge na 5 km hardlopen of wandelen, of na 20 km fietsen. Tijdens het bewegen wordt gesproken over de effecten van middelengebruik op sportprestaties.
- **Waar:** Vertrekpunt zijn jongerencentra the Base en X-Out.
- **Wanneer:** 3x per jaar start een groep, start is najaar 2021
- **Budget:** €1.800 per jaar

Afspraak 3: Campagnes - Zien drinken, doet drinken en Nix18

- **Wie:** Brijder
- **Partners:** Goed Bezig, Buurtsportcoaches, Sportraad Noordwijk, CJG, Kwadraad, GGD, gemeente, Rijncoepel. Onderwijs wordt in de loop van het project benaderd.
- **Wat:** In Noordwijk worden de campagnes 'Zien drinken, doet drinken' en 'Nix18' opgezet gericht op zowel opvoeders als hun kinderen. Hiervoor worden materialen van landelijke campagnes ingezet (via Alcoholalliantie Nederland) en gespecificeerd op Noordwijk.
- **Waar:** gehele gemeente
- **Wanneer:** Start in najaar 2021 en focus tijdens Carnaval en feestweek
- **Budget:** €1.000 voor aanvullend materiaal/merchandise

Afspraak 4: Kookcafé

- **Wie:** Welzijnskwartier
- **Partners:** Albert Heijn, Goed Bezig, ondernemer (kookworkshop).
- **Wat:** Sommige jongeren eten regelmatig ongezond en weten niet altijd hoe ze lekker en gezond eten kunnen maken. Met een wekelijkse kookactiviteit in de jongerencentra leren jongeren onder begeleiding van jongerenwerkers wat gezond eten is en hoe ze dit zelfstandig kunnen bereiden. Incidenteel wordt een kok uitgenodigd om een kookworkshop te geven.
- **Waar:** Jongerencentra the Base en X-out
- **Wanneer:** Wekelijkse activiteit, uitgaande van 40 weken per jaar. Start in najaar 2021.
- **Budget:** €2.160 per jaar

Afspraak 5: Life Style

- **Wie:** Welzijnskwartier
- **Partners:** Noordwijk.nu, Goed Bezig, Buurtsportcoaches, Rijncoepel, wisselend lokale verenigingen en ondernemers afhankelijk van het thema.
- **Wat:** Met dit project doen jongeren op een creatieve manier onderzoek naar een gezonde leefstijl. Wat is een gezonde leefstijl? En wat zijn de valkuilen van een ongezonde leefstijl? Onder begeleiding van Noordwijk.nu maken jongeren video-rapportages over dit thema. Jongeren krijgen uitleg over filmen, interviewen, editen en het uitzenden. Ze gaan zelf op zoek naar hoe je gezonder kan leven. Inspelen op actuele onderwerpen. Video's worden gedeeld via sociale media en mogelijk via onderwijs.
- **Waar:** gehele gemeente Noordwijk.
- **Wanneer:** 8x per jaar, start in voorjaar 2022
- **Budget:** €5.000 per jaar

Afspraak 6: Platform preventieaanbod

- **Wie:** Centrum voor Jeugd en Gezin en gemeente.
- **Partners:** Brijder, GGD, Voor ieder1, Welzijnskwartier, Rijncoepel, de Binnenvest, ISD, Bureau Binnen. In de loop van het project worden aanvullende partijen benaderd.
- **Wat:** Meer bekendheid bij partners en inwoners voor het gehele preventieaanbod in Noordwijk voor zowel jeugd als volwassenen. Preventie zo breed mogelijk inzetten. Hiervoor gebruik maken van de bestaande wegwijzer Leef MEE door dit platform uit te breiden met diverse onderwerpen en preventieaanbod.
- **Waar:** online via www.leefmeenoordwijk.nl
- **Wanneer:** start in najaar 2021
- **Budget:** €2.175

Afspraak 7: Deskundigheidsbevordering vroegsignalering verslaving en comorbiditeit

- **Wie:** Brijder en GGZ Rivierduinen
- **Partners:** GGD, Rijncoepel, de Binnenvest, ISD, Voor ieder1
- **Wat:** Bij (middelen)verslaving is regelmatig sprake van comorbiditeit: één of meer (chronische) aandoeningen naast de hoofddiagnose waar de meeste aandacht naar uitgaat. Wanneer alle problematiek vroeg inzichtelijk is, kunnen verslavingen worden voorkomen of hulptrajecten worden verkort. Dit kan ervoor zorgen dat de grootte van de klachten stagneert en het gemiddelde behandeltraject minder lang duurt. Om dit te realiseren, is het van belang dat zoveel mogelijk hulpverleners en sleutelpersonen zijn getraind in het vroeg signaleren en bespreekbaar maken van (de relatie tussen) mentale klachten en middelengebruik, en weten naar welke organisaties zij kunnen doorverwijzen.
- **Waar:** gehele gemeente Noordwijk
- **Wanneer:** 4 keer per jaar, start in voorjaar 2022
- **Budget:** €3.500

Afspraak 8: Play Safe

- **Wie:** Brijder
- **Partners:** Welzijnskwartier, CJG
- **Wat:** Door goede voorlichting bij jongeren bewustwording creëren van de risico's van middelengebruik. Er wordt 1 keer per maand een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd waarbij we spelenderwijs met jongeren in gesprek gaan over dit thema.
- **Waar:** Jongerencentra the Base en X-out
- **Wanneer:** start in najaar 2021
- **Budget:** €1.500 voor ontwikkelen/aanschaffen van voorlichtingsmateriaal

Afspraak 9: leefstijl bij volwassenen

- **Wie:** Rijncoepel
- **Partners:** ISD, GGZ Rivierduinen, Welzijn Noordwijk, leefstijlcoach Rijncoepel, fysiotherapeuten, Buurtsportcoaches.
- **Wat:** Middels een pilot het organiseren en aanbieden van gezonde leefstijlinterventies samen met bewegingsaanbod voor kwetsbare volwassenen met een minimum inkomen die niet de gezonde leefstijl interventie vergoed krijgen via de zorgverzekeraar.
- **Waar:** gehele gemeente Noordwijk
- **Wanneer:** start in voorjaar 2022
- **Budget:** € 5.000 voor 1 groep van 12 deelnemers, waarvan er 6-8 een intensieve training krijgen bij de fysiotherapeut. Ervan uitgaand dat dit niet voor alle deelnemers nuttig en noodzakelijk is.

Afspraak 10: Rioolwateronderzoek

- **Wie:** gemeente
- **Partners:** KWR water, Trimbos, GGD, Brijder
- **Wat:** Rioolwateronderzoek naar drugsgebruik en alcoholconsumptie in urine. Dit geeft inzicht in het gebruik van de populairste drugs, waaronder xtc, cocaïne en cannabis, en alcoholconsumptie in de gemeente Noordwijk. Trimbos en de GGD zijn ervaren in het duiden van dergelijke cijfers in vergelijking met andere gemeenten, en brengen vervolgens advies uit over mogelijke vervolgstappen.
- **Waar:** riolering gemeente Noordwijk
- **Wanneer:** maart 2022
- **Budget:** €15.000 - €20.000

Overzicht uitvoeringsbudget

Afspraak	Wat	Budget	Planning
Gezonde maatschappelijke ruimtes	Maatschappelijke ruimtes gezonder maken, om mensen bewuster te maken van een gezonde leefstijl.	€ 16.000	N.t.b.
Get active	Het doel van de activiteit is om jongeren die moeite hebben om actief te bewegen, duurzaam in te beweging brengen.	€ 1.800	Najaar 2021
Campagnes: Zien drinken, doet drinken en Nix18	In Noordwijk worden de campagnes 'Zien drinken, doet drinken' en 'Nix18' opgezet.	€ 1.000	Najaar 2021
Kookcafé	Met een wekelijkse kookactiviteit in de jongerencentra leren jongeren onder begeleiding van jongerenwerkers wat gezond eten is en hoe ze dit zelfstandig kunnen bereiden.	€ 2.160	Najaar 2021
Life style	Met dit project doen jongeren op een creatieve manier onderzoek naar een gezonde leefstijl.	€ 5.000	Voorjaar 2022
Platform preventieaanbod	Meer bekendheid bij partners en inwoners voor het gehele preventieaanbod in Noordwijk voor zowel jeugd als volwassenen.	€ 2.175	Najaar 2021
Vroegsignalering	Deskundigheidsbevordering vroegsignalering verslaving en comorbiditeit.	€ 3.500	Voorjaar 2022
Play Safe	Door goede voorlichting bij jongeren bewustwording creëren van de risico's van middelengebruik.	€ 1.500	Najaar 2021
Leefstijl bij volwassenen	Het organiseren en aanbieden van gezonde leefstijlinterventies samen met bewegingsaanbod voor kwetsbare volwassenen met een minimum inkomen.	€ 5.000	Voorjaar 2022
Rioolwateronderzoek	Rioolwateronderzoek in Noordwijk naar drugsgebruik en alcoholconsumptie in urine.	€ 20.000	Maart 2022

Hoe nu verder?

Zodra de aangesloten partners hebben ingestemd met het preventieakkoord, sturen we het ter beoordeling naar de VNG, waar we de uitvoeringsmiddelen aanvragen.

In oktober 2021 organiseert de gemeente in samenwerking met JSO een kick-off bijeenkomst, waarna alle projecten trapsgewijs van start gaan. Daarna worden er in 2022 nog drie bijeenkomsten georganiseerd om de voortgang van de projecten te monitoren en mogelijk het akkoord uit te breiden met meer partijen en projecten.

De ondertekenaars, maatschappelijke organisaties

gemeente
Noordwijk

De ondertekenaars, bewoners

De ondertekenaars, privaat en ondernemers

rijngoepel

Nu Noordwijk
Nu

KWR

